

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2014 – 2016

Spis treści

Str.

WSTĘP

.....	1
I. CHARAKTERYSTYKA GMINY WOŁOMIN.....	1
II. STRUKTURA SPOŁECZNA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z GMINNYCH INSTYTUCJI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ RODZINY.....	2
1. Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS).	2
1. Dział Pomocy Środowiskowej.....	2
2. Rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.....	3
3. Dział świadczeń rodzinnych.....	4
4. Fundusz alimentacyjny.....	4
5. Dodatki mieszkaniowe.....	5
6. Stypendia szkolne i zasiłki szkolne.....	5
7. Asystent Rodziny.....	6
8. Grupy wsparcia.....	7
9. Realizacja programów współfinansowanych poprzez Unię Europejską.....	7
2. Ośrodki Wsparcia Dziennego.....	8
3. Piecza zastępcza.....	8
III. CELE PROGRAMU.....	9
1. Promowanie i wzmacnianie wartości rodzinnych	9
2. Wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin	10
3. Wspieranie dziecka i rodziny w sytuacjach kryzysowych	10

4. Zwiększenie dostępności rodzin do zaplecza socjalnego i edukacyjnego

.....11

IV. ZAKŁADANE REZULTATY.....

.....11

V. KOORDYNACJA PROGRAMU I KORELACJA Z INNYMI AKTAMI PRAWNYMI

.....12

WSTĘP

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 poz. 182 z późn. zm.) definiuje rodzinę, jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące” (art. 6 pkt 14). Pomoc społeczna ma na celu wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb. Rodzina jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychiczny – społeczny dziecka. Oddziałuje na dziecko poprzez określony układ stosunków społecznych, na podłożu, których dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzorce osobowe. Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także zachowywanie uznanych wartości. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań. W sytuacji nieprawidłowego wypełniania przez rodzinę biologiczną funkcji opiekuńczych, wychowawczych, socjalizacyjnych oraz zaniedbań emocjonalnych rolą Państwa jest zapewnienie dzieciom godnych warunków. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013 poz. 135 z późn. zm.) w takich sytuacjach nakłada na powiat zapewnienie dzieciom opieki. Rolą gminy jest współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz praca z rodziną biologiczną.

Uwzględniając naturalne prawo rodziców biologicznych do sprawowania bezpośredniej opieki nad dzieckiem, „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2014-2016”, zwany dalej Programem, kładzie nacisk na zapewnienie rodzinom wsparcia w naturalnym środowisku dziecka. Jednocześnie, dążąc do rozwiązywania problemów i zapewnienia rozwoju dziecku i rodzinie, nie zwalnia z odpowiedzialności rodziców za wychowanie dziecka. Program powstał w oparciu o diagnozę, uwzględnia dotychczasowy kierunek działań realizowany już na terenie gminy Wołomin i rozwija poszczególne formy opieki nad dzieckiem i rodziną. Instytucje podejmują szereg działań służących wzmacnianiu wartości rodzinnych i zabezpieczeniu dobra dziecka, widoczne jest daleko posunięte zaangażowanie służb działających dla jego dobra. Program stawia na pracę służb w naturalnym środowisku dziecka, rodziny i wzmocnienie zasobów rodziny poprzez rozszerzenie asysty rodziny, rozwój grup samopomocowych i wsparcia.

I. CHARAKTERYSTYKA GMINY WOŁOMIN

Wołomin to miasto powiatowe w województwie mazowieckim. Należy do aglomeracji warszawskiej. Położony jest 20 km od centrum Warszawy na linii kolejowej do Białegostoku. Wołomin posiada dobre połączenie z Warszawą obsługiwane przez Mazowieckie Koleje oraz prywatnych przewoźników autobusowych. Na terenie gminy funkcjonuje 15 osiedli oraz 15 sołectw i działają 2 linie autobusowe ułatwiające przemieszczanie się mieszkańców w jej obszarze.

W gminie Wołomin na dzień 31 grudnia 2013 r. zamieszkiwało 50 226 osób, z czego w mieście Wołomin 36 465 a na terenach wiejskich gminy 13 762. Z ogólnej liczby mieszkańców,

10 479, to dzieci i młodzież w wieku do 18 lat, co stanowi ponad 20 % ogólnej liczby mieszkańców.

Pomimo łatwego dostępu do Warszawy gdzie jest bogatszy rynek pracy oraz migracji zarobkowej do państw członkowskich UE według danych z PUP w Wołominie stopa bezrobocia w gminie Wołomin rośnie:

- 1) rok 2010 – 2403 osoby bezrobotne w tym z prawem do zasiłku – 452,
- 2) rok 2011 – 2427 osób bezrobotnych w tym z prawem do zasiłku – 405,
- 3) rok 2012 – 2961 osób bezrobotnych w tym z prawem do zasiłku – 473,
- 4) rok 2013 – 3163 osoby bezrobotnych w tym z prawem do zasiłku – 392.

Jednym ze skutków bezrobocia jest ubóstwo i korzystanie mieszkańców gminy z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie.

II. STRUKTURA SPOŁECZNA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z GMINNYCH INSTYTUCJI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ RODZINY

1. OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ (OPS)

Celem działalności OPS jest pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. OPS zajmuje się realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych, przyznawania stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych.

1.1. Dział Pomocy Środowiskowej.

Analizując strukturę rodzin korzystających w latach 2010-2013 z pomocy OPS widoczna jest tendencja wzrostowa, rośnie również liczba rodzin z dziećmi, co stanowi ok. 50 % ogółu, w czym ok. 1/3 to rodziny wielodzietne i ok. 1/3 rodziny niepełne. Z powodu i wielości problemów w tych rodzinach wskazane są wzmożone działania i wsparcie osób profesjonalnie pomagających.

Tabela 1: Struktura rodzin korzystających z pomocy w latach 2010-2013

Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin korzystających z pomocy w latach			
	2010	2011	2012	2013
1	647	658	688	679
2	247	228	240	248
3	203	198	220	238
4	172	194	214	235
5	121	121	117	131
6 i więcej	92	93	80	88
Rodziny ogółem	1482	1492	1559	1619

Źródło: opracowanie własne OPS.

Tabela 2: Struktura rodzin z dziećmi korzystających z pomocy w latach 2010-2013

Liczba dzieci	Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy w latach			
	2010	2011	2012	2013
1	218	202	212	234
2	179	206	234	267
3	130	136	141	149
4	38	41	33	42
5	16	18	18	16
6	7	4	4	7
7 i więcej	8	9	7	7

Rodziny z dziećmi ogółem	596	616	649	722
--------------------------	-----	-----	-----	-----

Źródło: opracowanie własne OPS.

Tabela 3: Struktura rodzin niepełnych korzystających z pomocy w latach 2010-2013

Liczba dzieci	Liczba rodzin niepełnych korzystających z pomocy w latach			
	2010	2011	2012	2013
1	103	98	113	118
2	84	88	90	94
3	36	40	32	30
4 i więcej	11	10	9	9
Rodziny niepełne ogółem	234	236	244	251

Źródło: opracowanie własne OPS.

Analizując poniższe dane widoczny jest wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy. Należy zaznaczyć, że w jednej rodzinie może wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy np.: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba. Poniższa tabela wskazuje, że dominujące problemy rodzin to: niski dochód, bezrobocie, problemy zdrowotne oraz trudności opiekuńczo - wychowawcze.

Tabela 5: Dominujące przyczyny korzystania z pomocy w latach 2010-2013

l.p.	Przyczyny korzystania z pomocy	Liczba rodzin korzystających z pomocy w latach			
		2010	2011	2012	2013
1.	ubóstwo	X	932	1019	1030
2.	bezrobocie	688	766	823	850
3.	długotrwała lub ciężka choroba	501	635	582	590
4.	niepełnosprawność	428	485	529	520
5.	bezzadność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	251	321	328	340

Źródło: opracowanie własne OPS.

Zestawienie dowodzi, że w ok. 30% rodzin ubiegających się o pomoc, występują także problemy wychowawcze. Powoduje to konieczność podejmowania ze strony instytucji nowych działań wspierających rodzinę i dziecko.

1.2. Rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Do zadań gminy należy zapewnienie dzieciom posiłku. Bezpłatne posiłki dla dzieci w szkołach, świetlicach środowiskowych przyznawane są na wniosek rodziców w oparciu o przeprowadzony wywiad środowiskowy i analizie niezbędnych dokumentów.

Tabela 6: Bilans ilości posiłków przyznanych przez OPS w ramach programu rządowego dla dzieci i młodzieży.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci i młodzieży w latach			
	2010	2011	2012	2013
Dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczających do przedszkola	71	119	150	161
Dzieci w wieku szkoły podstawowej	194	255	294	327
Dzieci w wieku gimnazjalnym	231	198	146	172
Dzieci w wieku ponadgimnazjalnym	264	286	304	279
Ogółem	760	858	894	939

Źródło: opracowanie własne OPS.

Analizując powyższy bilans widoczny jest wzrost liczby przyznanych świadczeń w formie bezpłatnego gorącego posiłku. Należy podkreślić, że jedno dziecko może mieć przyznane

świadczenie w tej formie zarówno w szkole, jak i w świetlicy.

1.3. Dział świadczeń rodzinnych

Świadczenia rodzinne stanowią odrębny system świadczeń społecznych, na który składają się zasiłki rodzinne, dodatki do nich oraz świadczenia opiekuńcze. Poniższa tabela wskazuje, że liczba osób korzystających z tej formy znacznie wzrosła na przestrzeni omawianych lat. Ważne jest zaznaczenie roli dostępności oraz profesjonalizacji świadczonych usług.

Tabela 7: Dane dotyczące działu świadczeń rodzinnych w latach 2010-2013

l.p.		Rok			
		2010	2011	2012	2013
1.	Liczba wniosków złożonych o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego	1373	1490	2091	2112
2.	Liczba wniosków przyjętych dotyczących dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu:				
	Urodzenia dziecka	207	174	137	156
	Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	207	299	289	179
	Wychowania w rodzinie wielodzietnej	262	528	273	268
	Samotnego wychowywania dziecka	92	110	163	103
	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	151	172	178	179
	Rozpoczęcia roku szkolnego	975	1040	983	961
	Podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	199	260	264	267
3.	Liczba wniosków złożonych o świadczenia opiekuńcze tj.				
	Świadczenie pielęgnacyjne	116	145	163	153
	Zasiłek pielęgnacyjny	171	761	731	928
	Ilość wniosków przyjętych o jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka tzw. „becikowe”	628	590	591	414
	Liczba wydanych decyzji przyznających prawo do świadczeń rodzinnych	-	2618	2505	2417

Źródło: opracowanie własne OPS.

Po zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych w 2012 r. w zakresie kryterium dochodowego przy przyznawaniu niektórych świadczeń, wzrosła liczba wniosków o ustalenie świadczeń dla rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne a zmalała liczba wniosków przyjętych o jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka tzw. „becikowe”.

1.4. Fundusz alimentacyjny

Fundusz alimentacyjny jest świadczony na rzecz dziecka w oparciu o odrębne przepisy, zabezpiecza dziecko ekonomicznie wychowywane w rodzinie niepełnej lub zrekonstruowanej. Tu również, ważna jest profesjonalizacja usługi.

Tabela 8: Dane dotyczące funduszu alimentacyjnego w latach 2010-2013

l.p.		Rok			
		2010	2011	2012	2013
1.	Liczba złożonych wniosków	251	289	295	287
2.	Liczba decyzji przyznających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	-	287	295	276

Źródło: opracowanie własne OPS.

Powyższe zestawienie pokazuje, że liczba wniosków o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego z roku na rok wzrasta. Rodzic, który nie może wyegzekwować alimentów od ojca dziecka/dzieci, sprawujący opiekę i wychowujący dziecko/dzieci zabezpiecza ekonomicznie rodzinę pobierając alimenty z funduszu alimentacyjnego.

1.5. Dodatki mieszkaniowe

Dodatki mieszkaniowe realizowane są przez OPS, jako zadanie własne gminy. O dofinansowanie do czynszu mogą ubiegać się osoby spełniające kryteria dochodowe, powierzchni mieszkania w stosunku do ilości osób mieszkających oraz wydatków mieszkaniowych.

Tabela 9: Dane dotyczące dodatku mieszkaniowego w latach 2010-2013

l.p.		Rok			
		2010	2011	2012	2013
1.	Liczba wniosków przyjętych	1121	1154	1175	1125
2.	Rozpatrzone pozytywnie	1088	1119	1114	1118

Źródło: Opracowanie własne OPS.

Powyższe dane pokazują, że z roku na rok wzrasta liczba wniosków przyjętych o przyznanie dodatku mieszkaniowego. Rodziny ubiegające się o przyznanie dodatku mieszkaniowego borykają się z brakiem środków na stałe miesięczne opłaty, w tym czynsz oraz na zaspokojenie podstawowych potrzeb egzystencjalnych. Przyznany dodatek pomniejsza wysokość czynszu o kwotę przyznanego dodatku mieszkaniowego, tym samym zmniejsza niebezpieczeństwo zadłużenia lokalu z tytułu niepłacenia czynszu.

1.6. Stypendia szkolne i zasilki szkolne

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie na podstawie Uchwały Nr XVII-57/2012 Rady Miejskiej w Wołominie z dnia 27 czerwca 2012 roku (Dz.Woj.Maz. Z 2012 roku poz. 5755) przejął do prowadzenia postępowania w sprawach przyznawania świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym. Rodzice ubiegający się o przyznanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym muszą spełniać warunki określone w Regulaminie. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Tabela 10: Dane dotyczące stypendium szkolnego i zasiłków szkolnych w roku szkolnym przyznanych od 01.09.2012 do 30.06.2013.

l.p.	Typ szkoły	Liczba uczniów	
		Otrzymujących stypendia	Otrzymujących zasiłek szkolny
1)	Szkoły podstawowe	279	13
2)	Gimnazja	106	4
3)	Szkoły ponadgimnazjalne	72	5
4)	Ogółem	457	22

Źródło: Opracowanie własne OPS.

Tabela 11: Dane dotyczące stypendium szkolnego i zasiłków szkolnych w roku szkolnym 2013/2014 (od 01.09.2013 do 31.12.2013).

l.p.	Typ szkoły	Liczba uczniów	
		Otrzymujących stypendia od 01.09.2013 do 31.12.2013	Otrzymujących zasiłek szkolny od 01.09.2013 do 30.12.2013
1.	Szkoły podstawowe	324	9
2.	Gimnazja	126	2
3.	Szkoły ponadgimnazjalne	118	0
4.	Ogółem	568	11

Źródło: opracowanie własne OPS.

Podsumowując dane dotyczące ww. okresu liczba wniosków uczniów szkół podstawowych jest znacznie większa od wniosków uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Edukacja dziecka w szkole publicznej, przede wszystkim zakup niezbędnych podręczników oraz przyborów szkolnych znacznie obciąża budżet domowy rodziny. Przyznana pomoc socjalna w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym umożliwia wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z rodzin o niskim statusie ekonomicznym.

1.7. Asystent Rodziny

Asystent rodziny w gminie Wołomin pracuje od lutego 2012 roku. Rodzice z grupy objętej pomocy asystenta borykają się z wieloletnim bezrobociem i brakiem środków finansowych, które zabezpieczyłyby podstawowe potrzeby dzieci; brakiem wystarczającego wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, aby znaleźć pracę, minimalizacją potrzeb; brakiem chęci do zmiany swojej sytuacji, brakiem właściwych wzorców i wartości, brakiem umiejętności wychowawczych i społecznych, uzależnieniem od alkoholu i innych środków odurzających, a także mają deficyty w zakresie emocjonalny.

Zgodnie z art.15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 20”. Poniższa tabela charakteryzuje strukturę rodzin z którymi asystent rodziny pracował w 2012 roku.

Tabela 12: Dane dotyczące rodzin objętych pracą asystenta rodziny w roku 2012.

lp		Rok 2012		Rok 2013	
4.	Liczba rodzin objętych pracą asystenta	15		20	
5.	W tych 15 rodzinach jest:				
	Liczba rodzin biologicznych, w których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	5	- w 3 rodzinach dzieci są umieszczone w pieczy zastępczej u rodzin spokrewnionych, - w dwóch rodzinach dzieci przebywają w domu dziecka (w jednej rodzinie dzieci wróciły do rodziców biologicznych z placówki),	4	- w 2 rodzinach dzieci są umieszczone w pieczy zastępczej u rodzin spokrewnionych, - w dwóch rodzinach dzieci przebywają w domu dziecka (w jednej rodzinie dzieci wróciły do rodziców biologicznych z placówki),
	Liczba rodzin zagrożonych odebraniem dzieci	10	- 6 rodzin ma ograniczoną władzę rodzicielską i jest objęta dozorem kuratora, - 4 rodziny zostały zgłoszone przez szkoły z powodu zaniedbań opiekuńczo- wychowawczych,	16	- 6 rodzin ma ograniczoną władzę rodzicielską i jest objęta dozorem kuratora, - 10 rodziny zostały zgłoszone przez szkoły z powodu zaniedbań opiekuńczo- wychowawczych,
6.	Ilość osób objętych pracą asystenta	66	w tym 33 dzieci,	72	w tym 40 dzieci,
7.	Ilość rodziny wielodzietnych	2	w których razem jest 11 dzieci,	4	w których razem jest 18 dzieci,
8.	Ilość samotnych matek sprawujących opiekę nad dziećmi	4	- pozostałe rodziny to rodziny pełne lub zrekonstruowane,	5	- pozostałe rodziny to rodziny pełne lub zrekonstruowane,

Źródło: opracowanie własne OPS.

Ze sprawozdania za 2012 rok wynika, że problemy jakie dotyczą dzieci w rodzinach objętych asystenturą to:

- 1) zaniedbania higieniczne- 14 dzieci,
- 2) zaniedbania edukacyjne -15 dzieci,
- 3) niedożywienie i nie zabezpieczanie podstawowych potrzeby dziecka (odzież, podręczniki, przybory szkolne) -15 dzieci,
- 4) uzależnienie rodziców od alkoholu lub środków psychoaktywnych - 10 dzieci,

- 5) przemoc fizyczna i psychiczna w rodzinie – 11 dzieci,
- 6) wykorzystywanie seksualne -2 dzieci.

W 2013 roku wzrosła liczba rodzin zagrożonych kryzysem. Asystent objął pomocą już 20 rodzin. W związku z systematycznym wzrostem liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, pojawia się potrzeba zwiększenia liczby pracowników OPS zajmujących się profesjonalnie rodziną. Zwiększa się również liczba zgłoszeń do współpracy z asystentem ze środowisk zagrożonych przemocą. Policja systematycznie przekazuje informacje do OPS o interwencjach w rodzinach, w których zagrożone jest dobro dziecka. Wszystkie te sygnały kwalifikują się do szczegółowego i systemowego rozeznania, diagnozy i w niektórych sytuacjach długofalowych działań. Wydaje się więc konieczne rozszerzenie asysty rodziny w gminie Wołomin.

1.8. Grupy wsparcia

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie w 2012 roku podjął działania wspierające rodziców w wychowaniu dzieci. Zorganizowano grupę wsparcia dla rodziców w wieku do 3 roku życia i powyżej 3 roku życia. Z tej formy pomocy w 2012 roku skorzystało 11 rodziców. Cel spotkań była wymiana doświadczeń między rodzicami oraz nabycie przez nich umiejętności wychowawczych poprzez wprowadzenie elementów edukacyjnych i warsztatowych. Po zakończeniu spotkań 6 osób podjęło decyzję o kontynuowaniu wspólnej pracy w formie grupy samopomocowej. Ta forma pracy z rodziną jest nadal realizowana. W 2013 roku zorganizowano kolejne dwie grupy wsparcia dla rodziców oraz dwie grupy dla dzieci „Trening wnioskowania moralnego”. Dzieci w formie zabawy, zajęć artystycznych szukają rozwiązań hipotetycznych problemów swoich rówieśników. Kontynuuje swoje spotkania grupa samopomocowa.

1.9. Realizacja programów współfinansowanych poprzez Unię Europejską

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie realizuje projekt w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, projekt systemowy pt. „Wołomińskie szanse- powrót do aktywności” w latach 2012 -2014 współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) 2007-2013, Priorytet VII "Promocja integracji społecznej", Działanie 7.1 "Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji", Poddziałanie 7.1.1 "Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”. Beneficjentami projektu są osoby bezrobotne, wychowujące dzieci. Obok aktywizacji zawodowej uczestników położono nacisk na indywidualną pracę z uczestnikami w ich środowisku (zatrudniono asystenta rodzinnego i pielęgniarkę rodzinną pracujących w terenie). Wsparciem zostały również objęte rodziny osób uczestniczących w projekcie. Wyżej wspomniany projekt jest kontynuacją rocznych projektów systemowych. W poprzednich latach projekt skierowany był do mieszkańców Wołomina, zarówno kobiet i mężczyzn korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, którzy nie pracują i są w wieku aktywności zawodowej.

Tabela 14: Dane dotyczące realizacji projektu w latach 2010-2013

l.p.		Rok			
		2010	2011	2012	2013
1.	Liczba osób uczestniczących w projekcie	32	34	34	36
2.	Liczba kobiet	24	27	32	32
3.	Liczba mężczyzn	8	7	2	4
4.	Liczba osób, które ukończyły projekt	32	28	29	35

Źródło: opracowanie własne OPS.

2. Ośrodki Wsparcia Dziennego

W gminie Wołomin działają cztery placówki wsparcia dziennego spełniające wymogi art. 19 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U z 2013 roku poz. 135 z późn.zm.). Placówka prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku wyżywienie, opiekę i wychowanie, pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego.

Tabela 19: Dane dotyczące działalności poszczególnych świetlic w Mieście i Gminie Wołomin w latach 2010-2013

Nazwa placówki wsparcia dziennego	Jednostki prowadzące	Dane adresowe	Liczba miejsc w placówce w latach			
			2010	2011	2012	2013
Świetlica środowiskowa w Duczkach	SPZOZ OPiTU W Wołominie	ul. Wilsona 9	25	25	25	25
Świetlica środowiskowa nr. 1 w Wołominie		ul. Chrobrego 10	25	25	25	25
Świetlica środowiskowa W Majdanie		ul. Kard. St. Wyszyńskiego 5	20	-	-	-
Świetlica środowiskowa w Wołominie		ul. Kurkowa 35	-	-	-	30
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Duczkach	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	ul. Szosa Jadowska 37	20	20	20	20
Świetlica środowiskowa w Wołominie	TRAD” Szansa” Wołomin	ul. 6-go Września 2/2	20	20	20	-

Źródło: Dane własne WPS.

Dzieci pozostawione same sobie nie są w stanie sprostać wymaganiom szkoły, zniechęcone szukają zrozumienia w środowisku podobnym do swojego, degradują się, gdzie ulegają dalszej marginalizacji i powielają zachowania swoich rodziców. Pozornie wydawałoby się, że życie dzieci w tak trudnych warunkach rodzinnych pretendowałoby do umieszczenia ich w placówce opiekuńczej - wychowawczej, gdzie chociażby podstawowe potrzeby byłyby zaspokajane. Na uwagę zasługuje fakt, że pomimo ubóstwa i braku perspektyw dla rodziców jest często zachowana silna więź między rodzicami, a dziećmi. Wartości wynikające ze wspólnego życia i troski o siebie członków rodziny są zasobem, który daje nadzieję na zmianę. Wobec czego warto zainwestować w zmianę obecnego stanu rzeczy i zintensyfikować działania gminy na rzecz rodziny w gminie Wołomin (ośrodki wsparcia dziennego, praca podwórkowa, zajęcia pozalekcyjne). Wypełnienie świetlic jest w stopniu maksymalnym. Funkcjonujące świetlice mają charakter opiekuńczy, natomiast brak jest specjalistycznej pracy ukierunkowanej na problemy dziecka i integrację rodziny. Wspólne działania wychowawców świetlic, pracowników socjalnych, asystenta i ustalenie jednego kierunku pracy dają nadzieję na poprawę funkcjonowania dziecka i rodziny.

3. Piecza zastępcza

Dziecko może być umieszczone poza rodziną, jeśli zostały wyczerpane wszelkie formy pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej (art.112³ Ustawy z dnia 25 lutego 1964 kodeks rodzinny i opiekuńczy – Dz.U. z 2012 roku, poz. 788 z późn.zm.). Na podstawie art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina współfinansuje pobyt dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w wysokości :

1. 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej ,
2. 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej ,
3. 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 20: Dane dotyczące dzieci umieszczonej w pieczy zastępczej i Domach Dziecka w latach 2010-2013

	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
--	----------	----------	----------	----------

Dzieci umieszczone w	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci
Pieczny zastępczej tj. rodziny spokrewnione, rodziny zawodowe i niezawodowe	48 (w tym 9 dzieci zostało umieszczonych w 2010 r.)	65 (w tym 14 dzieci zostało umieszczonych w 2011 r.)	72 (w tym 14 dzieci zostało umieszczonych w 2012 r.)	20
Domach dziecka i Rodzinne Domy Dziecka	16	12	10	4
Łącznie	64	77	82	24

Źródło: Dane PCPR

Chcąc przybliżyć ponoszone przez gminę koszty pobytu dzieci w domach dziecka (w tym rodzinnych domach dziecka) i rodzinach zastępczych przedstawiamy następujące dane.

W roku 2013 za pobyt dzieci w domu dziecka gmina Wołomin zapłaciła 52 338,45 zł. Prognozę na rok 2014 po uwzględnieniu wzrostu procentowego wkładu gminy stanowi kwota ok. 121 133,50 zł. W roku 2013 koszty poniesione za pobyt dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych – wyniosły 26 238,81 zł. Prognoza na rok 2014r. po uwzględnieniu procentowego wkładu gminy to kwota 42 481,19 zł. Za dzieci, które trafiły do placówek przed wprowadzeniem w życie ustawy z 2012 roku odpłatność w całości ponosił powiat. Warto pracować z rodzinami w środowisku, aby dzieci umieszczone miały możliwość powrotu do rodziców biologicznych, a dzieci zagrożone odebraniem pozostały w środowisku.

III. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Wzmocnienie roli rodziny i pomoc w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Promowanie i wzmacnianie wartości rodzinnych.
2. Wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin.
3. Wspieranie dziecka i rodziny w sytuacjach kryzysowych.
4. Zwiększenie dostępności rodzin do zaplecza socjalnego i edukacyjnego.

1. Promowanie i wzmacnianie wartości rodzinnych

Lp	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Promowanie i wzmacnianie wartości rodzinnych w wykonywaniu obowiązkowych zadań gminy	Urząd Miejski i wszystkie jednostki organizacyjne gminy	Liczba inicjatyw
2	Coroczna organizacja pikniku rodzinnego integrująca inicjatywy gminne na rzecz rodziny	OPS	Liczba uczestników pikniku
3	Systematyczne poszerzanie wsparcia dla rodzin objętych Wołomińską Kartą Rodziny	WPS – UM	Liczba osób korzystających z programu Liczba rodzin wielodzietnych korzystających ze wsparcia
4	Popularyzowanie wiedzy na temat umiejętności pozytywnego funkcjonowania w rodzinie	OPS OPiTU Gminne	Liczba zorganizowanych szkoleń

		przedszkola i szkoły	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach
--	--	----------------------	---

2. Wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin

Lp	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Zwiększenie dostępności do pomocy psychologiczno-pedagogicznej w sprawach dotyczących funkcjonowania dzieci i młodzieży w rodzinie i społeczeństwie	Gminne przedszkola i szkoły	Liczba osób zatrudnionych w publicznych przedszkolach i szkołach na stanowiskach psychologa i pedagoga
2	Organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców	OPS OpiTU Gminne przedszkola i szkoły	Liczba inicjatyw Liczba osób uczestniczących w zajęciach
3	Promocja świadomego przygotowywania się do roli matki i ojca poprzez organizowanie szkoleń „Rodzicielskie ABC”	WPS-UM	Liczba inicjatyw Liczba osób korzystających ze szkoleń
4	Organizowanie placówek wsparcia dziennego	OpiTU WPS - UM	Liczba placówek Liczba osób korzystających z pomocy placówki.

3. Wspieranie dziecka i rodziny w sytuacjach kryzysowych

Lp	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Dążenie do odtworzenia więzi rodzinnych poprzez pomoc asystenta rodziny	OPS	Liczba zatrudnionych asystentów Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta Liczba dzieci wychowujących się w rodzinach objętych wsparciem asystenta
2	Organizowanie pomocy materialnej i rzeczowej dla rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej poprzez uruchamianie nieformalnych źródeł pomocy	OPS WPS- UM	Liczba osób korzystająca z pomocy
3	Świadczenie pomocy prawnej	Zespół radców prawnych - UM	Liczba osób korzystających z pomocy prawnej
4	Organizowanie grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin biologicznych w tym rodzin wspierających	OPS	Liczba osób biorących udział w spotkaniach
5	Zapewnienie noclegu rodzinom w sytuacji kryzysowej	OPS	Liczba rodzin korzystających z noclegu/ liczba noclegów
6	Organizowanie pomocy rodzinom biologicznym w staraniach o powrót dziecka będącego w pieczy zastępczej	OPS	Liczba rodzin usamodzielnionych
7	Zapewnienie środków na pobyt dzieci w pieczy zastępczej	OPS	Wysokość środków przeznaczonych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej

8	Świadczenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego dla rodzin znajdujących się w kryzysie	WPS-UM Punkt pomocy w kryzysie	Liczba udzielonych konsultacji Liczba porad udzielonych przez specjalistów
---	--	-----------------------------------	---

4. Zwiększenie dostępności rodzin do zaplecza socjalnego i edukacyjnego

Lp	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Podniesienie jakości i skuteczności świadczeń udzielanych rodzinom potrzebującym wsparcia w wykonaniu swoich funkcji rodzinnych (fundusz alimentacyjny, świadczenia rodzinne, zasiłek pielęgnacyjny i inne)	OPS	Liczba osób którym udzielono pomocy Liczba udzielonych świadczeń
2	Udzielanie pomoc rodzinom o niskim statusie ekonomicznym poprzez dofinansowanie ich zobowiązań (czynsz, dodatek energetyczny, składka zdrowotna i społeczna, opłata za przedszkole i inne)	OPS	Liczba osób objętych programami dofinansowania Liczba dofinansowanych świadczeń
3	Organizowanie dożywiania rodzin w domach oraz dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach	OPS	Liczba sfinansowanych posiłków Liczba rodzin/osób objętych pomocą dożywiania
4	Zapewnienie dostępności do edukacji przedszkolnej i opieki świetlicowej przy szkołach	Publiczne przedszkola i szkoły	Liczba miejsc w przedszkolach i świetlicach szkolnych w stosunku do zgłoszonego zapotrzebowania rodziców
5	Zapewnienie dostępności do żłobków poprzez dofinansowanie pobytu dzieci w niepublicznych żłobkach	WPS-UM	Liczba dzieci korzystających z dofinansowania
6	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci	WPS-UM	Liczba uczniów którzy skorzystali z oferty
7	Dofinansowanie zorganizowanego czasu wolnego dzieci i młodzieży realizowane przez organizacje pozarządowe	WPS-UM	Liczba dofinansowanych projektów Liczba beneficjentów dofinansowanych projektów
8	Działania aktywizujące zawodowo i społecznie rodziny	OPS	Liczba inicjatywy Liczba osób objętych działaniem

IV. ZAKŁADANE REZULTATY

Systemowe wzmocnienie planowanych działań i wspólny udział w realizacji programu jest korzystny dla wszystkich jednostek pracujących z dzieckiem i rodziną. Przewidywane rezultaty zakładanych celów to:

- 1) zwiększenie umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziców,
- 2) wzrost skuteczności utrzymania dzieci w naturalnym środowisku,
- 3) wzrost wskaźnika powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych,
- 4) zmniejszenie wydatków ponoszonych przez gminę na pobyt dzieci w pieczy zastępczej,

- 5) zintegrowanie działań podejmowanych na rzecz dzieci i rodziny przez jednostki gminne i poza gminne.

V. KOORDYNACJA PROGRAMU I KORELACJA Z INNYMI AKTAMI PRAWNYMI

Jednostką wiodącą w realizacji zadań przewidzianych w programie jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie, który realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń dla uczniów o charakterze socjalnym, z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z zakresu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie a także dodatków mieszkaniowych i energetycznych w gminie Wołomin. Jednostką koordynującą zadania wspierania rodziny jest Wydział Polityki Społecznej, Sportu i Edukacji Urzędu Miejskiego w Wołominie.

Program został opracowany w oparciu o poniższe regulacje prawne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,
- 2) Kodeks opiekuńczo –wychowawczy ustawa z dnia 25 lutego 1964 (Dz.U. z 2012 poz. 788),
- 3) Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku (Dz.U. z 2013 poz 182 z późn. zm.),
- 4) Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz.U. 2013 poz. 135 późn. zm.),
- 5) Ustawa o dodatkach mieszkaniowych z dnia 28 listopada 2003 roku (Dz. U. z 2013r., poz. 1456),
- 6) Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku (Dz. U. z 2006 roku Nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
- 7) Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 roku (Dz. U. z 2012 r. poz. 1228),
- 8) Ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” z dnia 29 grudnia 2005 roku (Dz. U. z 2005r. Nr 267 poz. 2259 z późn.zm.),
- 9) Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 roku (Dz. U. z 2008 r. nr 164 poz. 1027, z późn. zm.).

Niniejszy Program jest skorelowany ze „Strategią integracji rozwiązywania problemów społecznych miasta i gminy Wołomin do roku 2015”, „Gminnym programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie” oraz „Programem współpracy gminy Wołomin z organizacjami pozarządowymi na 2014 rok”. Założeniem programu jest osiąganie zakładanych rezultatów poprzez współpracę z sądem, policją, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, powiatowym urzędem pracy i innymi instytucjami prowadzonymi przez powiat (PCPR, ośrodek interwencji kryzysowej, dom samotnej matki). Założenia Programu zmierzają ku zapewnieniu integralności systemu wsparcia rodzin w mieście i gminie Wołomin oraz współpracy instytucji pomocowych.

Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej w Wołominie
/-/ Krzysztof Wytrykus